

Bodemgebruik kan zorgvuldiger

De bodem kan een forse bijdrage leveren aan een duurzame ruimtelijke ontwikkeling, een duurzame energiehuishouding en een duurzame omgang met klimaatverandering. Maar dat moet dan wel veel beter doordacht en georganiseerd worden. Met als uitgangspunt de natuurlijke karakteristieken van onze ondergrond.

“We moeten meebewegen met de bodem waar het kan, de bodem geschikt maken waar het moet”. Met die parafrasering op het ruimtelijk ordeningscredo van dit kabinet schaarft Pieter van Geel, fractievoorzitter van het CDA in de Tweede Kamer zich achter de pleitbezorgers die een meer sturende rol voor de bodem bij gebiedsontwikkeling voorstaan. Die benadering leidt tot kostenbesparing, maar ook tot een meer duurzame kwaliteit van onze leefomgeving. Op dat front is – zo blijkt uit de SKB-publicatie “De bodem is van mij..”, dat door Henk Werksma (H2Ruimte) en Sven Drillenburg (Schuttelaar & Partners) is samengesteld, nog heel veel te winnen.

Maakbaarheid

Volgens Van Geel gaan we bij de ruimtelijke inrichting nog teveel uit van de maakbaarheid in plaats van de natuurlijke eigenschappen van de bodem. “Dat leidt op den duur tot allerlei milieuproblemen zoals verzuring, verdroging, eutrofiëring, grondwatervervuiling en bodemdaling”. En dat weer leidt tot onnodig hoge kosten voor

bijvoorbeeld pompen, ophogingen, grondwatervervuiling of het schoon maken van verontreinigde grond. In dat laatste opzicht zijn sinds de affaires van Lekkerkerk en de Volgermeerpolders bij Amsterdam – die illegale dumpplaatsen bleken te zijn van gif en andere, chemische ‘troep’ – is er veel verbeterd. Bodemvervuilingen vormen niet langer een rem op ruimtelijke en woningbouwontwikkelingen.

Talrijk zijn de succesvolle voorbeelden – zoals in Twello waar een bacterie, die chloorverbindingen eet, werd ingezet op een woningbouwlocatie – waar bodemsaneringen vervuilde terreinen omtoverden tot een plek waar het goed wonen, werken of recreëren (golfbanen, natuurgebieden) is. Dat er veel zorgvuldiger moet worden omgegaan met de bodem blijkt uit de voorbeelden over de wijze waarop kabels, rioleringsbuizen, glasvezelnetwerken of metrostelsels in volstrekt willekeurige patronen zijn aangelegd. Het kan allemaal een stuk evenwichtiger, als er maar op gestuurd wordt. En wanneer maar duidelijk is welke risico's er ontstaan wanneer bijvoorbeeld gebouwd wordt op laag gelegen gronden, zoals in Gouda het geval is.

Ondertunneling

De ondergrond is geen ‘black box’ waarin lukraak gegraven kan worden. Moet de diepteligging van locaties ook met het oog op klimaatverandering niet meer

sturend zijn voor waar we wel bouwen en waar niet? En hoe wordt omgegaan met concurrerende ruimteclaims in de bodem? “Bovengronds vinden we het heel normaal om conflicterende ruimteclaims te regelen. Waarom ondergronds niet”, aldus Han Admiraal, directeur van het Centrum Ondergronds Bouwen, COB. Hij is voorstander van een duurzame ondergrondse ontwikkeling, zoals bij ondertunneling of ondergronds parkeren. Ondergronds ruimtegebruik kan op die manier kwaliteit toevoegen.

Drs. Robbert Coops

Sociaal geograaf en partner van HVR, Management en consultancy in strategische communicatie, Den Haag
robbert.coops@hvrgroup.nl

De bodem is voor mij...; een stevige basis voor ruimtelijke ontwikkeling, Stichting Kennisontwikkeling Kennisoverdracht Bodem (SKB), Gouda, 104 blz, ISBN 9789081203418

Auteurs: Henk Werksma en Sven Drillenburg (2007)